

第二十三册

国家古籍基础项目

中国少数民族文字 珍稀典籍汇编

名誉主编 张公瑾

主编 黄建明 张铁山

◎ 中央民族大学中国少数民族语言与古籍研究所 编
◎ 国家民委少数民族古籍保护与资料信息中心

海峡出版发行集团
福建人民出版社

国家出版基金项目
NATIONAL PUBLISHING FOUNDATION

名誉主编 张公瑾 主编 黄建明 张铁山

中国少数民族文字 珍稀典籍汇编

第二十三册

张铁山 编

◎ 中央民族大学中国少数民族语言与古籍研究所 编
◎ 国家民委少数民族古籍保护与资料信息中心

海峡出版发行集团
福建人民出版社

Rare and Precious Chagatai Classis II

察合台文珍稀典籍·二

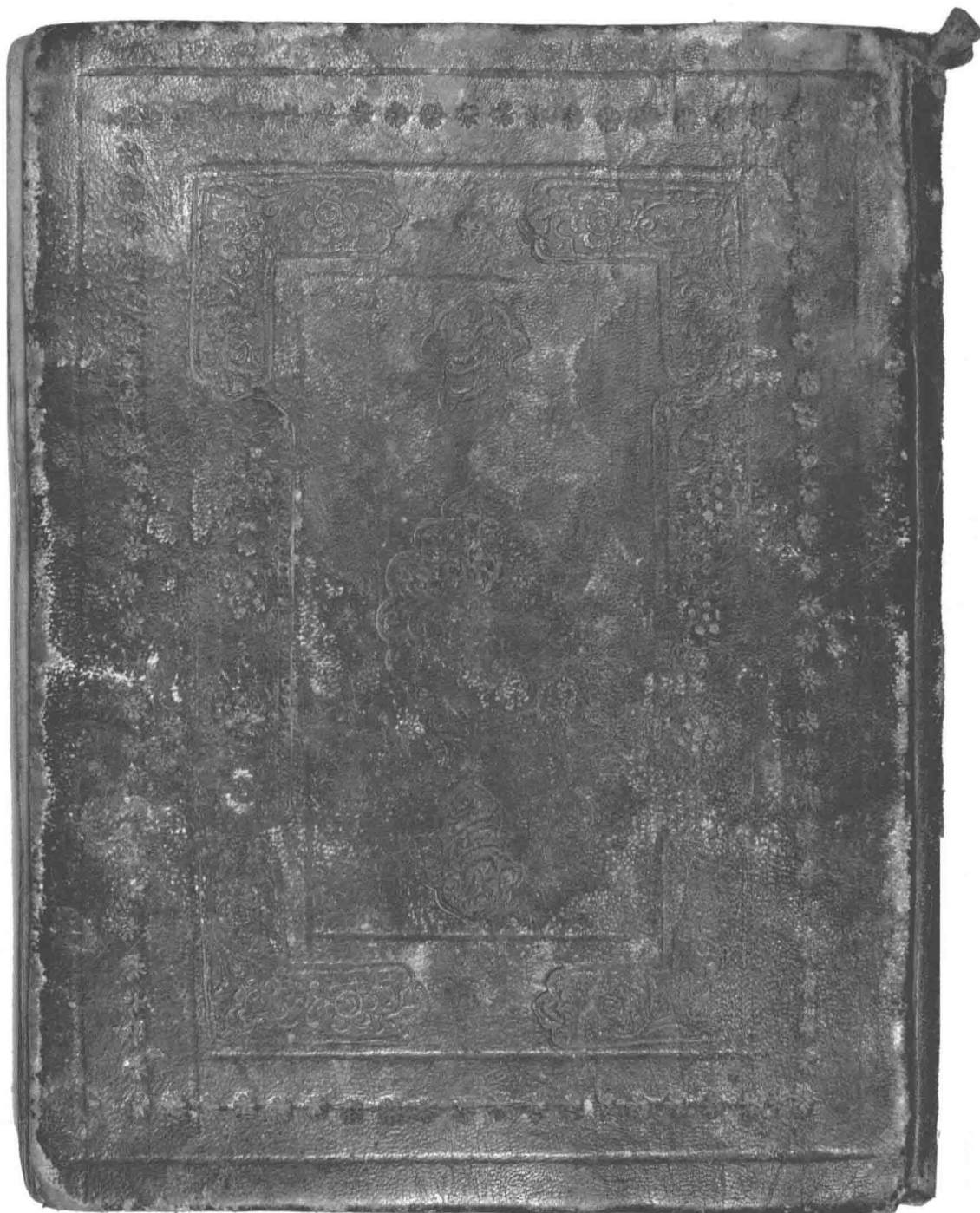
目录 Contents

- 穆斯林伦理学概论 / 1
A General Introduction to Muslim Ethics / 1
- 手艺人手册集 / 203
Handbooks of Artisans / 203

穆斯林伦理学概论

A General Introduction to Muslim Ethics

作者及成书年代不详。抄本，保存完整，褐色硬面封皮，有衬页，正文195页，页面宽19厘米，高24.5厘米，书写规整，每页多为15行，墨书，行间亦多有红笔书写。文中多处写有“Hikmät-išärif”字样，可能是书名或作者名。该书对研究伊斯兰教哲学以及维吾尔族信仰伊斯兰教的历史和文化具有重要意义。现藏中央民族大学中国少数民族语言与古籍研究所，无编号。

حکمت

غریب لقا حق مسطقی بیان قلدی یغلاف یوروف یتیم لکده پیرانہ پولدی
 آنا سدیہ او فوولدی بیوسوت امدی یگرہی بشی کو ^{تہا} نصوشت یا تفاقہ بارو
 کو نورد زبولسے بو شو کہ سلپ قویا را بردی کہ لاری طاعنکار
 دی فق جبراعل فرویشے قلب سو بر ابردی محمد دیک پشہ یونف
 بارو کو نیک کو ننگہ محمد علیہ سلام بالف پولدی اندیہ سو نگر
 طلب نے چاکر قلدی امی کلسو و بابا کا ننگہ زار یغلا دی یتیم
 محمد دیک تارتقار بارو یتیم لکدیہ محمد فریجی گہ چاکر پولدی
 کارخانہ پلانہ شام ستری سفر باردی باشہ او زره بلوت کلب
 سایہ بردی غریب لقا نے محمد دیک تارتقار بارو غریب لقاہ یولدی
 بلایہ یولازا شتہ فق تغلا جبراعل غ فرماہ ^{قلدی} قیراعل کلب محمد نے
 یولاز سالدی حق بندہ سے یولدی کورهای بلکانہ بارو غریب یتیم
 آہ او در لار خانہ ویرانہ قاپرا پارسی یغلابہ یوروزاری پیرانہ
 فاندیہ کچپ دیدار او چورہ شیدا بولمان حق غم ساختب دیدار تلاق
 یور گلنہ بارو من میات غریبہ دیبہ ایدیبہ فرا فقہ فانتہ شہرا دیبہ
 کلدی ندا آیتہ ^{قلدی} حق مسطقی غریب لقا غریبیت نادر بپور کن
 بارو غریب لقا ننگہ اشہ دشوار باشہ قنار باشہ یلانک آیتہ یلانک

آهلقا تار تار که کو ندر ز با شسته قشبه شسته قشبه ییتار موندانم
بولما بی فوق لایق بولمانه بار مو مو کلونج بولون باشی اورون یورس
باشی انا اناناقوج توقانه خرمیده داشته اول یشم لیکت غریب آلیسی سوز غانه بارمو
زایم قلماسی الله ایگام اور غانه آه له هج کم یلماگی غریب یستم احوالی
باشی تو کهای مراد یقه ینکلیت بار مو یفلا غانه فراد یدار یینه قلمای عطفا
یغلاف یورمای یقه یقه بولماق خطا غریب یستم لیکت مکانه یوق باشی قنار
موندانم بولمای یقه غرقه بولمانه بار مو قنار غریب یقه غریب لغراف قنار کوردی
بارم ارده قول یقستوروف خازیر توردی یقه مستغنی فرز زریب دیب خوری
بردی یغلاف یورگله دیدار کورما یه قالمانه بار مو حکمت شریف
ایاد دستلار فریچم دینه بر سوز ای بیایه یسی ایت لار جاننیه فیراقلی
دوستلار رسولله او چون یفلا طاقنیه بیان ایلای بو سوز ایشب
جاننیه تو زبان قلیک دوستلار اول فریچم بر کوه لور ایت او قور ابردی
مستغنی لیکت اولو خلقی ایشا کوردی او قور یماه طاقن قلمای مو شریف
کنت زار یفلا بان آه رسولوم دیب توردی دوستلار اول فریچم ملکه
سیری روانه بولدی یقه رسولنه آنکه دینه فیر آلدی ایشکانه زماه
خوشوقت بولوب خوشبینه کنت اول فریچم ایشا خوشحال
بولدی دوستلار اول فریچم آنکه نه پر لای یلار کوز لاریک فور باش
الب یفلا دیلار افاده اول ز لاریینه عرضی قلدیلار اول میمد او یلانور مو
دیدى دوستلار اوی لو لور بولاسه لایق کنت شغیب خویدم

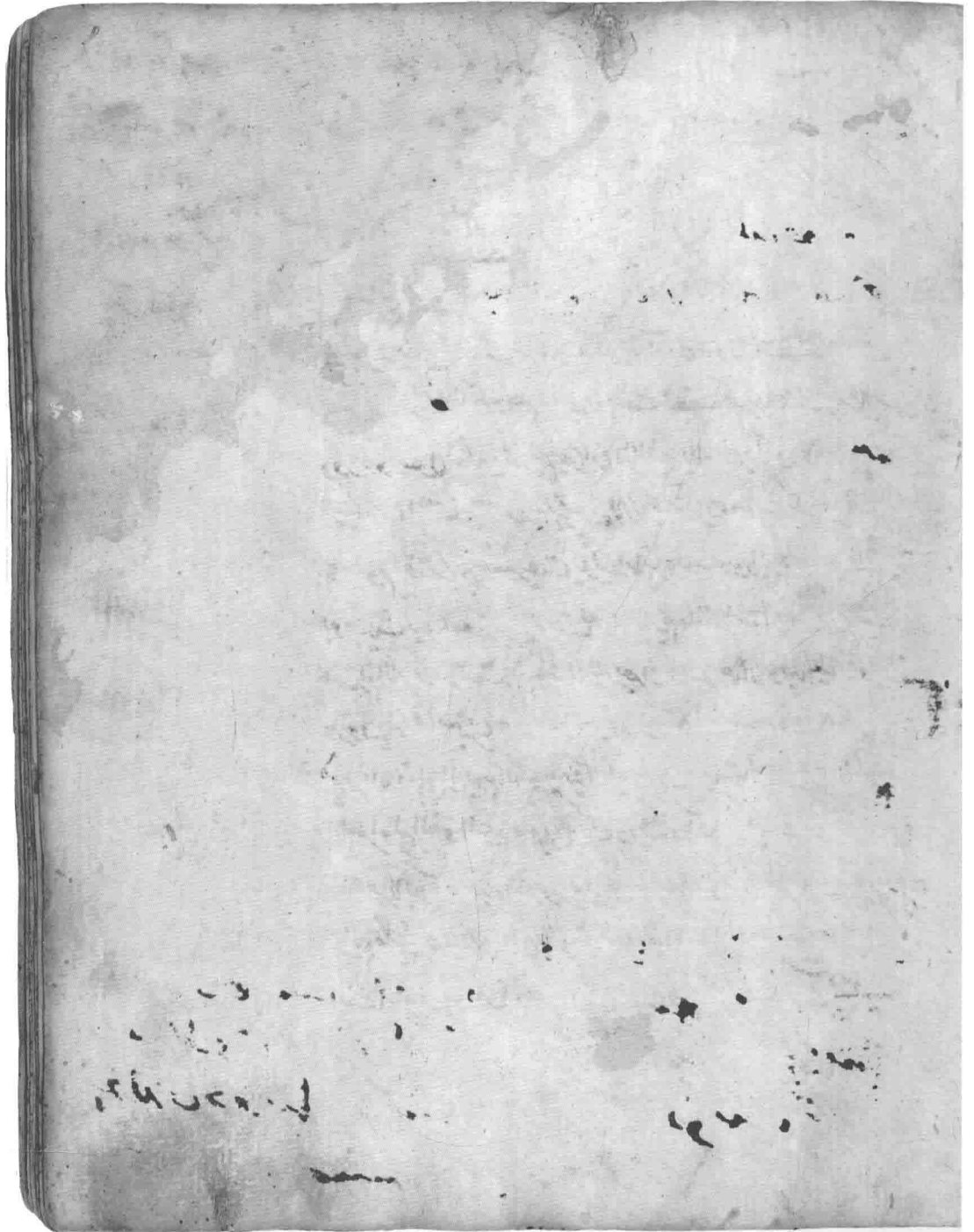
اوی لو تور نیک جبه و غنیه قلب تویدوم ای آتکم آریار نیه سلب
 تویدوم او یکم باریب جواب بر سونه دیدی دوستار محمد فاتونه
 نافیه صاحب جمال جو ترور قنراهما سے دور سن تولای سال
 اول کشته نیک قامت لاری هو او شبقو فال دیبانه کوز د پیدیا پانته
 لار روان بولدی دوستار اول محمد او شو عیبی لته کو تر سار
 محمد نیک نامراد لغتیه کو ترور لار که کو نروز فرمت قلبه جابه
 برور لار آتکم که بو سوز لار نه دیدی دوستار فاد شیا لار جوانه
 آلمغانه کنده بای لار سوز را تیغلی کر المکانه د دنیا سنیک
 حسابنه بلا المکانه محمد که بریب اپتکن دیدی دوستار ابو طالب
 آتکم دینه اشنت لار رسول نه فر لایه پانته کلتور دیلار ابو طلف
 بو سوز لار نه عرض قلدر بچار فریچ نه آلوده سوز دیدی بر دوستار
 رسول ایبری منزیکه عاجز غریب یوقرور بچاره میله عاجز لقا داکشم
 یوق دور مکنه اجنره منزیکه بوه پیشه یوق دور اول فریچو حر کر
 نکما سے دیدی دوستار بابا آتکم فریچ که ای تب ایبری اول فریچو توی
 هلسی ت او چون سوز که کردی رسول الله نیک آتکم الم حرمت
 دیدی تورات ایچر کور کاره دور مده دیدی دوستار اول بیسیدیه
 شام دیده موشا کلب ایچر دیوم فاد شیا لار غ قبول قلمای تور ز خا ایدیه
 ایچر موشا کلب یقرب ایچر دیم اشیک او چون عرض قلدر دیدی دوستار
 ندا کله ای ایچر آل آبروی اشیک ترور سکنر بهشت عور غلیحان ترور
 بر شیک بنگ جمال الله اشیک ترور اول محمد نامراد ایما سے دیدی دوستار

قبول قلب جانم بلاء هنرمت ظلمت با شتار پدید و نیام ز شمار
 قلسام قالنامه مجرم فرزند صرف ایلام مرادیم خنیکور و کله دیدی دو ستار
 او شب و سوز لارالم ایچره مشهور بولدی پختنه اولوغه عرب لار نیکه
 فاتوره لاری تکما کله دیب فریچم ل تو ساق ایردی او را شش بی طرف بلورده
 دیدی دو ستار انزیه سوسونکرا با بدوغینه راسته قلبی لار رسولوم غ
 بیته کشته ایپردیلار ابو طالب توی لفتنگ غمده پیدیلار توی
 لوقفم چچ شرسریوق دیدیدو ستار او شب و خالد ابا بگری کریم
 سله دی بوا شش او چونه قبالت که قالیا نیکه دیدی خواجم عبدالله بوزوم
 بریب ایردی دیبانه سر یغاقرق فیک التوه بردی دو ستار
 بابا خدیچم فرق بونجه کوب لباس لار قرق قولفم کوی تر یانه ایبر
 دیلار قل لار کلب مسطغی خنیکور دیلار کوز لار پدیه یا آق قوزون
 لوردی دو ستار ابا بکر سدیق کلب توی با شتادی عرب لار نیکه سر حار
 لاری هر چولادی توی لقف قرق فیک قریل التوه بردی فور لار کلب نهما
 شتار قلبی دو ستار خدیچم التوه کمو شش جوامر لار رسول الله
 با شتار پدیه ساچدر دیلار دنیا سنیکم سنه تافشور دیلار
 ملائکلا اصرافدا توردی دو ستار خدیچم لار مسطغی خنیکور قلای انگر
 الم عنر تکما هو اولاددی تکما لوردی او شب و نیکلا اظلاص قلبی
 اظلاص قلب مرادیم تافدی دو ستار قل فای اظمر بو نوسته لار بیان
 رسول الله سوز لار پدیه بیان ایته بابا خدیچم قرق ییل یفغان مراد تافدی
 یفغان یفغان مراد یفغان یفغان دو ستار

حکمت شریف

انا یوزیہ کورنگہ آنا سو تکہ اگر ^{ایک} ہمارے جسے فخری رسول ایسا سو
 رسول اللہ تو جواری فراگھو لوق یوق بولہ ہی جمع بوٹلا ریکہ ہستی
 و بی بولقاندہ انما سمو عبدی طلب بوکونے رنجوز بولوف یاٹلا
 رے نیکہ انخریف انفر بولوف قالہ یلار وواجہ عبدی طلبہ ادغول تخریہ
 بدیلار ابو طالب ایہ حمزہ آنکہ ایبتیار لار انما سمو بو ضیک بتا بلقمہ
 ہیست تا فقمہ کلرور سفر قلسام دونیاد یہ محمد خرب بولورور
 لکی ہمانہ فواجہ سیکہ یوزیکہ فاکر تو فاقوناد درعد النک محمد نے خرز لار
 ایسا سمو ابو طالب ایہ حمزہ آنکہ عیباس لار قوفیلار محمد نے بقار مرد
 بربر جمع قلدیلار طلب ایہ یغز لار ایہ نیکہ اوزدیہ سور لار جسے تاکن
 بالسیک تو نفل بالام دیما سمو بنابہ حضرت قوبتلا ابو طالب رے توٹلا
 یوزلاریف قول سلیم یوزلاریکہ سو بدیلار شہو تقام یوزدیہ وفاء بوچی
 کلرور لار دولت یوزلاندی ابو طالب آگاہ بولقد ایسا سمو مونہ بلساک
 ابو طالب فخر آفر زمان دور حج شاکلیوق محمد نیک زبیر لار کہ سیاطہ دور
 شکر کہ انکاشیکہ طلبہ ایماطہ دیکماندور نکتہ نے طلبہ مونہ انخ قلفانہ
 ایسا سمو شہت ابو طالب جانہ دیکہ قول قلدیلار محمد نے کوٹوروف اوریکہ
 الصہ کلر لار محمد کہ ابو طالب حضرت حرمت قلدیلار اول محمد مسطفرغ وفاء
 قلفان ایسا سمو محمد نیکہ یاٹلا ہی ادرہ بیتہ کہ بیتہ لار

ابو طالب او پد پنه بر کون غایب بود پلار ابو طالب ایندی بیان
 کوچه به کوچه بود پلار محمد زنی کوردنکه مودیب الریه سورغان
 اسماعیل بر غنا بیتم بلاد بر کوز دنیا ستر در یادد قوتلار پد اشتر
 شوروق با شتلا ریدر کولادور او چهره ایونک چغان تل لار
 پد افراد در امش آه امش یغلاف یورنگه ایها سجد محمد
 از دیان غار اچکنده طافتلار کوردیلار که حضرت
 تکب با شدر سید پده اوردیلار موندن کوروف ابو طالب
 اوزیه بر که اوردیلار پاشکنرن کورتور و کفورتور
 بالام دیسمو ابو طالب ای پلار قوتوقی بالام تکلم
 پاشکنرن کورتور و تکب یوراکم ن داغلامانک
 ابو طالب طاقانک ن یا محمد تکلمانک اوی لای دینم
 نامراد کلدریم بو فقره دیسمو محمد ن کورتوروف
 او تکب الب کلدریلار محمد بر اتمک ایپاس لار ن یغدیلا
 محمد ن اوی لای دینم نامراد کلدریم دیریلار علاجه سنه
 قلنک قاشلاریم دیسمو و انک ایپدی بو سوزین
 مان دینه سوزانک فردار یوشوده قدیم دین
 بر مظلوم بار اختیار تولا کریم اولانلار پد اشتر
 یولدی دونیادار شاع سفر که نوبت نحو شوق
 بر سیک دیسمو

بسم الله الرحمن الرحيم

نهد و ستایشی که میکند سرمدیه کیم بنی آدم نه سوز نغزده مخاطب
 سراز قلیب لایم و کلام بر فرقون بلغت مخصوصه بر امتاز ایستاد
 دور و رسول تعلین فیه کیم جوکان انا افصح بلاعت بر لاکوه فصاحت
 الیب ان اصحاب سرور که بر قریب لاری بمضمون حدیث که اصحاب
 کالجوم اقتدیتم شریعت یولیدار ایدوب دور لاری صلا الله علیهم
 بو حدیث نیک معنی میستک صحابه لایم مانند ستاره دور لاری تیغ
 اقدار لاری راه راست فیه باشلا لاری بر من خالجا جهان وجهانینان و بوز
 در و پادشاه پیغمبری جهان بو مجموعه دور کیم انمه عظام و علمای کرام انما
 بهم الله تعالی الی یوم القیمه نیک بعضه روایات صحیح لاری نه امیر
 الامر اولی الفقرا عن معین نیک دولت نیک خواستش و التماس
 لاری بر لای بو کینه ترک تحریر قلیب و عرب روایت نه بلا فصل یازیم
 تا کیم مکتبه عملیه بولفای شاید که تمام مورد مشین لاری نفع الفای لاری
 انشاء الله رب العالمین ایماک نغید و ایماک فستجین کتاب
 اول طهارت

察合台文珍稀典籍·二

穆斯林伦理学概论

اول طهارت نیک بیان یکم بر فضل دور کتاب دوم نماز نیک بیان سکنز
 فصل دور کتاب سیوم صوم نیک بیان تورت فصل دور کتاب چهارم
 زکوة نیک بیان ایک فصل دور کتاب پنجم نکاح نیک بیان سکنز فصل دور
 کتاب ششم رضاع یعنی سوت ایسکان نیک بیان کتاب هفتم طلاق
 نیک بیان سکنز فصل دور کتاب هشتم ایمان یعنی ان ایچمال نیک
 بیان اوج فصل دور کتاب نهم بیع نیک بیان کتاب دهم شفیخ نیک
 بیلامال نیک بیان کتاب بیان دهم شریک نیک بیان بوکمال نیک بیان
 کتاب دوازدهم کثرت کثرت بخشنده قلماق نیک بیان کتاب سیزدهم
 اجاره نیک بیان کتاب چهارم امانت قویفان نیک بیان کتاب
 پنجم دهم عاریت یتلاب الفان نیک بیان کتاب شش
 دهم کثرت نیک کرواکنان بیان کتاب هفتم وکیل و قلماق
 نیک بیان کتاب نوزدهم زراعت قلماق نیک بیان کتاب سیم
 وقف نیک بیان کتاب بست یکم مکروه لار نیک بیان کتاب
 بست دوم شراب ایچکوچیلار نیک بیان کتاب سیوم هر
 نیک بیان بوغوز لاماق نیک بیان کتاب بست چهارم صید قلماق

بیک بیان کتاب بست پنجم صیغایب بولغان کشته بیک و قاض بیک
 بیان کتاب بست ششم کلاه بیک بیان کتاب بست اقرار بیک بیان
 بست ششم و عواید بیک بیان کتاب بلیت نهم صیغایب بیان کتاب سیم
 جدید بیک بیان کتاب سیم تکمیل تعزیر جہارت بیک بیان کتاب سیم دوم
 اوغزی بار بیک بیان کتاب سیم کلاه بیک بیان کتاب سیم جہانم
 خون الماق بیک بیان کتاب سیم پنجم کشته کیشکا ذور پر لایستی قلدور
 غات بیان کتاب ششم مسجد کاسا انان بلای بیک تو شوب قالان
 نہ بیک بیان کتاب سیم مغم کافر لاریک جنت بیک بیان کتاب سیم
 ششم ہر فرس نہ منع قلماق بیک بیان کتاب سیم نهم وصیت بیک بیان
 کتاب جہلم خشی بیک بیان کتاب جہلم پنجم حج بیک بیان کتاب
 جہلم دوم قر العزاست سنجی کتاب نکاح بیک بیان نکاح جاصل بولور
 بولای لفظ بولہ تکدیم الیم دیکان ایر مظلوم بولای لفظ بولور نکاح بولور کہ
 ایر مظلوم بردا بولور ایسہ کہ جفت قلیل منی اوز و تکابری ایسہ کہ
 اگر بول لفظ لای عرب لفت بر لایسہ ایر مظلوم اول لفظ بیک معنی
 نہ انکلاما ہم نکاح بولور مثل زوجت تزوجت مسئلہ ظہیر اظہر

ایتیب دو کہ